
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

התפתחות בגיל הרך: תהליכים רגשיים וחברתיים - 3754

תאריך עדכון אחרון 03-12-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: גיל הרך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ליהי גת

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: lihigatt@zahav.net.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בהתפתחות רגשית-חברתית תקינה של ילדים בשנים הראשונות לחייהם, תוך התבססות על תיאוריות ומחקר בדיסציפלינה של הפסיכולוגיה ההתפתחותית. שתי שאלות מרכזיות יידונו לאורך הקורס: (א) אילו יכולות ומיומנויות רגשיות-חברתיות מתפתחות בשנים הראשונות לחיים? (ב) מהם הגורמים המשפיעים והמעצבים את היכולות האלה (גורמים הקשורים בילד עצמו, גורמים הקשורים בסביבה הקרובה – המשפחה והמסגרת החינוכית; גורמים הקשורים בתרבות בה הוא גדל). דגש מיוחד ניתן בקורס לאתגרים הרגשיים והחברתיים שיש בשהות הממושכת של ילדים קטנים במסגרות חינוכיות קבוצתיות.

מטרות הקורס:

להקנות ידע מקיף והבנה של מגמות מחקריות עדכניות בנוגע להתפתחות רגשית-חברתית בגיל הרך, ולהכיר מונחים ומושגי יסוד מרכזיים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. למיין ולהסביר תיאוריות מרכזיות בתחום ההתפתחות הרגשית-חברתית בגיל הרך
2. להגדיר ולהסביר מושגי יסוד הקשורים לתהליכי למידה רגשית חברתית (SEL) ולהתפתחות "יכולת רגשית-חברתית" (competence emotional-socio)
3. לנתח תיאור מקרה באמצעות מונחים ותיאוריות מרכזיות בתחום ההתפתחות הרגשית-חברתית בגיל הרך
4. להסיק מסקנות על מאפיינים התפתחותיים ועל נקודות כוח ותורפה של ילדים בגיל הרך - על סמך תיאור התנהגותי תצפיתי של הילד במסגרת החינוכית.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הגישה האקולוגית והתפתחות "יכולת רגשית-חברתית" בגיל הרך
 2. הנחות יסוד: 'חברתיות' כנטייה מולדת, היילוד וכישוריו.
 3. הבעה רגשית – מושגי יסוד
 4. טמפרמנט – הגישות המובילות במחקר העדכני
 5. טמפרמנט והתפתחות בעיות הסתגלות
 6. ויסות רגשי, שליטה מכוונת וטיפקודים מנהליים
 7. קוגניציה חברתית בשנים הראשונות לחיים
- אתגרים רגשיים-חברתיים בקבוצה.

8. חוסן ופגיעות - מחקרי קורטיזול; 'פגיעות דיפרנציאלית'
9. ילדים בגיל הרך במסגרות חינוכיות - אתגרים רגשיים-חברתיים בקונטקסט קבוצתי
10. יחסים עם בני הגיל : פרו-חברתיות, חיקוי וסינכרוניזציה, כישורי הצטרפות
11. התנהגויות הפנמה - נסיגה חברתית במסגרת החינוכית
12. התנהגויות החצנה - תוקפנות וקונפליקטים בקבוצה
תרבות והתפתחות רגשית-חברתית:
13. תרבות והתפתחות רגשית-חברתית: תסריטים תרבותיים, ציפיות התפתחותיות, ופרקטיקות גידול ילדים; גני ילדים בתרבויות שונות [לא בטוח שנושא זה יילמד - תלוי בקצב ההתקדמות בקורס]
14. תכניות התערבות לקידום יכולת רגשית-חברתית

חומר חובה לקריאה:

1. דינשטיין, א' (2011). להביט במראה ולראות את האחר. אודיסאה, 10, 56-63.
2. רוזנטל, מ, גת, ל. וצור, ח. (2008). לא נולדים אלימים - החיים הרגשיים והחברתיים של ילדים קטנים. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
3. שפרלינג, ד' (2018). למידה חברתית רגשית: מיפוי מושגי, בסיס תיאורטי ואמפירי. סקירה מוזמנת כחומר רקע לעבודת צוות המומחים לנושא טיפוח והטמעה של למידה חברתית-רגשית במערכת החינוך
4. Coplan, R. J., & Ooi, L. (2014). The causes and consequences of "playing alone" in childhood. In: RJ Coplan and JC Bowker (Eds.) A handbook of solitude: Psychological perspectives on social isolation, social withdrawal, and being alone, 111-128
OR:
Coplan, R. J., Ooi, L. L. and Nocita, G. (2015), When One Is Company and Two Is a Crowd: Why Some Children Prefer Solitude. *Child Development Perspective*, 9, 133-137. doi:10.1111/cdep.12131
5. Denham, S., Zinsser, K. & Bailey, C. (2011). Emotional intelligence in the first 5 years of life. *Encyclopedia on Early Childhood Development*
OR:
Denham, S., Bassett, H. & Zinsser, K. (2012). Early Childhood Teachers as Socializers of Young Children's Emotional Competence. *Early Childhood Education Journal*. 40. 137-143.
6. de Vet, S. M., Vrijhof, C. I., van der Veek, S. M. C., Linting, M., & Vermeer, H. J. (2023). Young children's cortisol levels at out-of-home child care: A meta-analysis. *EARLY CHILDHOOD RESEARCH QUARTERLY*, 63, 204-218.
7. Dollar, J. M., Stifter, C. A., & Buss, K. A. (2017). Exuberant and inhibited children: Person-centered profiles and links to social adjustment. *Developmental Psychology*, 53(7), 1222-1229
8. Ellis, BJ & Del Giudice, M. (2019). *Developmental Adaptation to Stress: An*

9. Hay, D. F. (2017), *The Early Development of Human Aggression. Child Dev Perspect, 11: 102-106. doi:10.1111/cdep.12220*
10. Haynes, N. (2021). *Influence of Social and Emotional Learning (SEL) on Students' Academic Achievement and Prosocial Behaviors: An Overview. Academia Letters, Article 3039.*
11. Hughes, C. and Devine, R. T. (2015), *Individual Differences in Theory of Mind from Preschool to Adolescence: Achievements and Directions. Child Development Perspective, 9: 149-153. doi:10.1111/cdep.12124*
12. Lionetti, F. Aron, R., Aron, EN, Burns, L, Jagiellowicz, J. & Pluess, M. (2018). *Dandelions, tulips and orchids: evidence for the existence of low-sensitive, medium sensitive and high-sensitive individuals. Translational Psychiatry, 8:24*
13. Oostenbroek, J., Slaughter, V. , Nielsen, M, & Suddendorf, T.(2013) *Why the confusion around neonatal imitation? A review, Journal of Reproductive and Infant Psychology, 31:4, 328-341*
14. Pluess, M. (2015), *Individual Differences in Environmental Sensitivity. Child Dev Perspect, 9: 138-143. doi:10.1111/cdep.12120*
15. Rosati, A., Lynch, J. *Professional Learning on the Neuroscience of Challenging Behavior: Effects on Early Childhood Educators' Beliefs and Practices. Early Childhood Educ J 51, 235-245 (2023). <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01301-2>*
16. Shiner, R. L., Buss, K. A., McClowry, S. G., Putnam, S. P., Saudino, K. J., & Zentner, M. (2012). *What is temperament now? Assessing progress in temperament research on the twenty-fifth anniversary of Goldsmith et al. Child Development Perspectives, 6, 436-444.*
17. Zhang X, Widaman K, Belsky J. (2023). *Beyond orchids and dandelions: Susceptibility to environmental influences is not bimodal. Developmental Psychopathology, 35(1),191-203.*

חומר לקריאה נוספת:

ברגר, א., קופמן, א., והניק, א. (2008) *התפתחות של ויסות עצמי מולד ונלמד. בתוך: פ.ש. קליין וי.ב. יבלון (עורכים): ממחקר לעשייה בחינוך לגיל הרך. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.*

ירושלים. עמ' 39-66. נידלה מהאינטרנט:
<http://education.academy.ac.il/SystemFiles/23029.pdf>

2. גולמן, ד. (2006). אינטליגנציה חברתית: המדע החדש של יחסי אנוש. תל-אביב: ספרי עליית גג, ידיעות אחרונות (פרק 10 – מחקרי חיות).
3. זיו, מ. (2009). התפתחות ההבנה החברתית בגיל הרך. בתוך ע. בקר, עם מי שחקת בגן היום (פרק 5, עמ' 197-216), הוצאת מכון מופת.
4. Bukowski, W.M. (2003). What does it mean to say that aggressive children are competent or incompetent? *Merrill Palmer Quarterly*, 49(3), 390-401.
5. Campbell, S.B. Denham, S.A. Howarth, G.Z. Jones, S.M. Whittaker, J.V. Williford, A.P. Willoughby, M.T. Yudron, M. (2016). Commentary on the review of measures: Conceptualization critique and recommendations. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 45, pp. 19-41
6. Chen, X. and Eisenberg, N. (2012), Understanding Cultural Issues in Child Development: Introduction. *Child Development Perspectives*, 6: 1-4. doi:10.1111/j.1750-8606.2011.00217.x.
7. Coplan, R. J., Prakash, K., O'Neil, K., & Armer, M. (2004). Do You "Want" to Play? Distinguishing Between Conflicted Shyness and Social Disinterest in Early Childhood. *Developmental Psychology*, 40(2), 244-258.
8. Eisenberg, N., Fabes, R.A. & Spinrad, T.L. (2007). Prosocial Development. in N. Eisenberg (Ed.) *Handbook of Child Psychology Vol. 3, Chapter 11*, pp. 646-718. John Wiley & Sons, Inc. (DOI: 10.1002/9780470147658)
9. Fabes, R.A., Hanish, L.D. & Martin L. (2003). Children at Play: The Role of Peers in Understanding the Effects of Child Care. *Child Development*, 74(4), 1039-1043.
10. Garstein, M.A., Bridgett, D.J. & Low C.. (2012). Asking questions about temperament. In Marcel Zentner, Rebecca L. Shiner (Eds.) *Handbook of temperament (chapter 10)*, pp183-208. Retrieved from internet https://books.google.co.il/books?hl&eq;iw&lr&eq;&id&eq;F2ieD1PuNVcC&oi&eq;fnd&pg&eq;PA183&dq&eq;2012+CBQ+temperament&ots&eq;jsWumd8WAY&sig&eq;Sau22wU9XCn-WUKwOhvNHh6SgFA&redir_esc&eq;y#v&eq;onepage&q&eq;2012%20CBQ%20temperament&f&eq>false
- 11. Gartstein M.A., Putnam, S.P. & Rothbart, M.k. (2012). Etiology of preschool behavior problems: contributions of temperament attributes in early childhood. *Journal of Infant Mental Health*, 33(2), 197-211
12. Heckman, J., Pinto, R. & Savelyev, P. (2013). Understanding the mechanisms through which an influential early childhood program boosted adult outcomes.

-
- American Economic Review, 103(6), 2052-2086.
13. McGee, A. (Drew), Schlueter, L., Link, T., Badanes, L., Dmitrieva, J., & Watamura, S. (2023). Physiologic Stress in the Classroom: Does Teacher's Cortisol Expression Influence Children's Afternoon Rise in Cortisol at Child Care? *Psychoneuroendocrinology*, 153, N.PAG.
<https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2023.106249>
14. Nagy, E. (2011), *The newborn infant: a missing stage in developmental psychology*. *Inf. Child Develop.*, 20: 3-19. doi:10.1002/icd.683
15. Obradovic, J., Bush, N. R., Stamperdahl, J., Adler, N. E., & Boyce, W. T. (2010). *Biological Sensitivity to Context: The Interactive Effects of Stress Reactivity and Family Adversity on Socio-emotional Behavior and School Readiness*. *Child Development*, 81(1), 270-289.
16. Phillips, D.A., Fox, N.A. & Gunner, M.R. (2011) *Same Place, Different Experiences: Bringing Individual Differences to Research in Child Care*. *Child Development Perspectives*, 5(1), 49-44
17. Pluess, M., & Belsky, J. (2009). *Differential susceptibility to rearing experience: the case of childcare*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50 (4), 396-404.
18. Rosenthal, M.K., & Gatt, L. (2010). "Learning to Live Together": Training early -childhood educators to promote socio-emotional competence of toddlers and pre school children. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(03), 373 - 390.
19. Rothbart, M.K. , Ahadi, S.A. & Hershy K.L. (1994). *Temperament and social behavior in childhood*. *Merril Palmer Quarterly*, 40. 21-39
20. Simpson, EA, Murray, L, Paukner, A. & Ferrari, PF (2014). *The mirror neuron system as revealed through neonatal imitation: presence from birth, predictive power and evidence of plasticity*. *Philosophical Transactions of Royal Society B: Biological Sciences*, 369, issue 1644.
21. Wadsworth, M. E. (2015), *Development of Maladaptive Coping: A Functional Adaptation to Chronic, Uncontrollable Stress*. *Child Dev Perspect*, 9: 96-100.
doi:10.1111/cdep.12112

מרכיבי הציון הסופי :
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נוסף / הערות:
אין